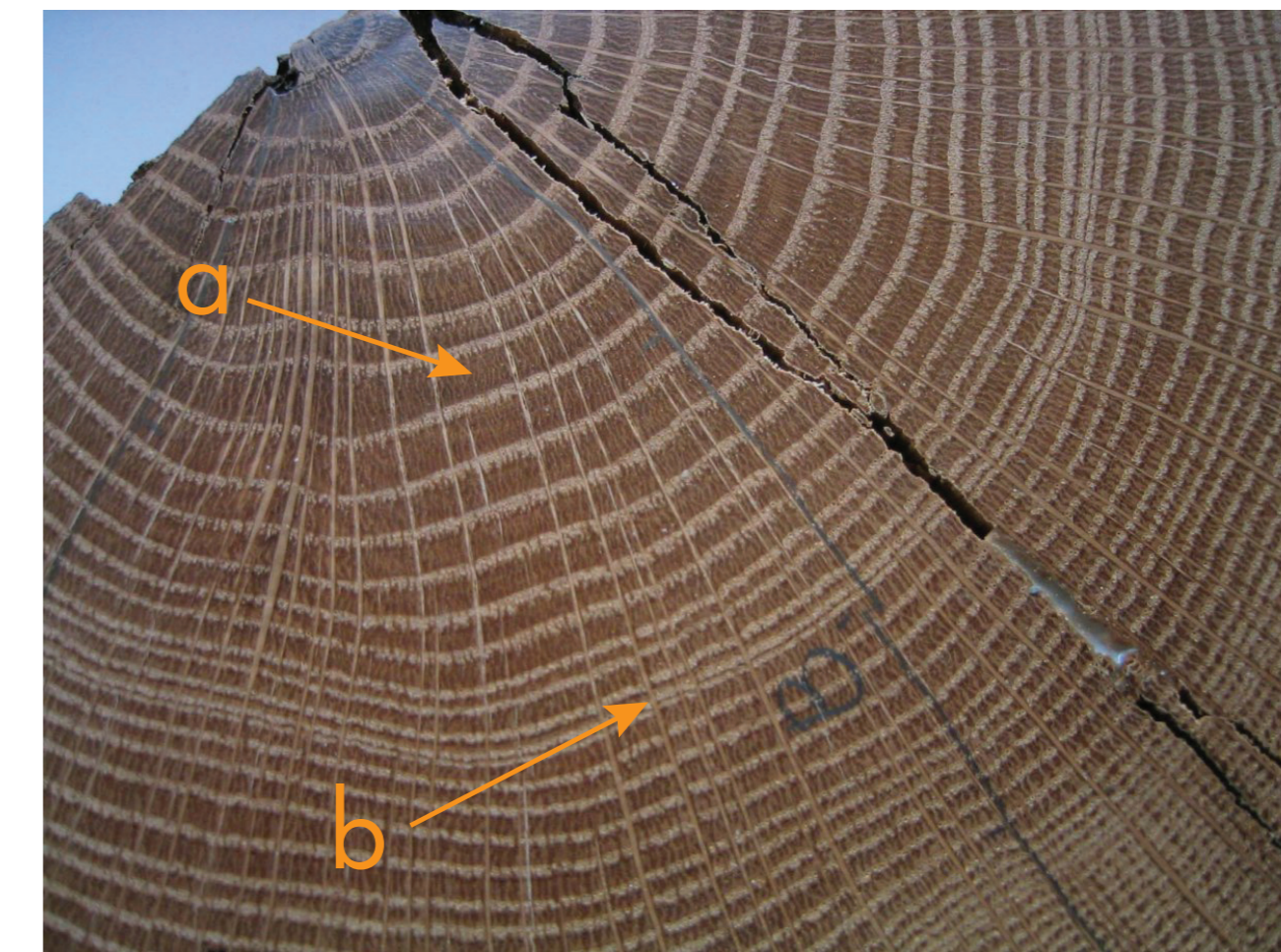

DENDROKRONOLOGIJA

Dendrokronologija je veda, ki se ukvarja s preučevanjem branik v lesu in omogoča ugotavljanje starosti lesa. V drevesu vsako leto nastane ena branika. Branike, nastale v različnih letih, se razlikujejo po širini. Širina branike je odvisna od klimatskih in drugih dejavnikov. Dendrokronološko "orodje" so grafi vzorcev različno širokih branik (t. i. kronologije), ki so podobni pri drevesih z istega rastišča in vsebujejo veliko informacij o klimi.

Dendrokronologijo razvijajo na Oddelku za lesarstvo Biotehniške fakultete. S to metodo je bila med drugim ugotovljena starost lesa iz različnih objektov kulturne dediščine, kot so cerkve, gradovi, hiše, kozolci, leseni oltarji, stropi, slike na lesu itd. Posebno pomembne so dendrokronološke raziskave arheološkega lesa z Ljubljanskega barja. Na Barju je zaradi mokrih in nepropustnih ilovnatih tal možnost ohranjanja rastlinskih ostankov (semena, plodovi, les) izredno velika. Dendrokronologija, podprta z radiokarbonskim datiranjem, je pripomogla, da danes dokaj natančno vemo, kdaj in kako dolgo so bila poseljena različna arheološka najdišča.

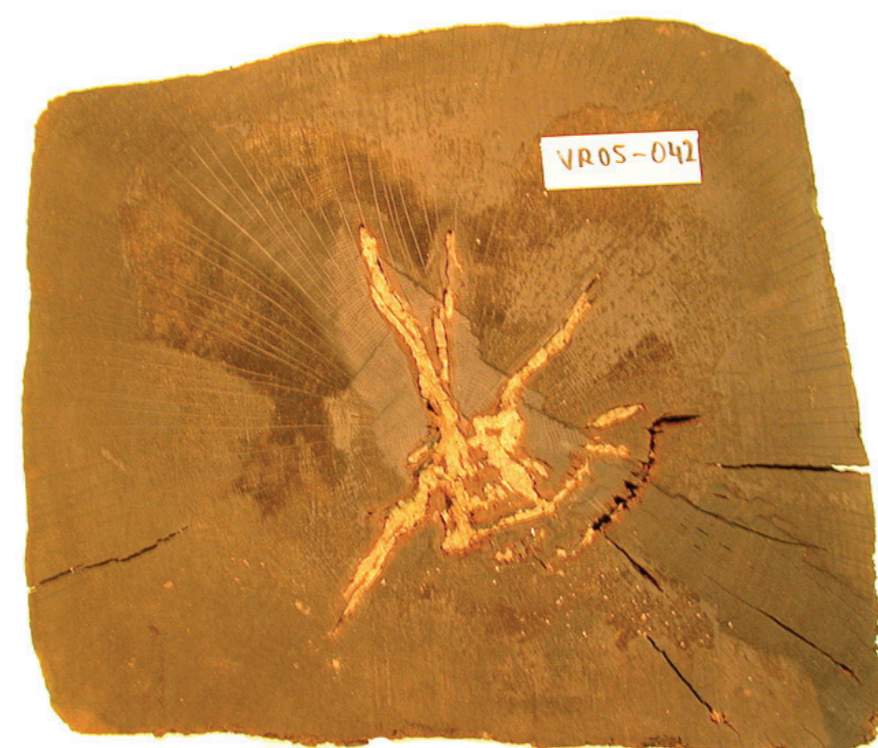
Kadar so razmere za nastajanje lesa ugodne, so branike široke (puščica a), kadar so neugodne, npr. v izjemno mrzli zimi ali suhem poletju, pa nastanejo ožje branike (puščica b).

Za raziskave moramo z arheološkega najdišča odvzeti vzorce lesa in jih ustrezno pripraviti: čiščenje, zamrzovanje, gladenje oz. brušenje površine prečnega prereza.

Merjenje širin branik opravimo s posebno opremo v dendrokronološkem laboratoriju.

Primer arheološkega lesa z rimskega najdišča "Kočevarjev vrt" na Vrhniki.

Na Vrhniki so Rimljani les uporabljali v različne namene, znali so izbrati tudi primerno vrsto lesa. Odkrili smo 14 različnih lesnih vrst. Tako so na primer za izdelavo sodov uporabili les jelke, za konstrukcijske pilote (zabite v tla) les hrasta, jelše, jelke in tise, za oporo drenažnim jarkom so uporabili predvsem odporen les tise in hrasta ter nekoliko manj odporen les jelke in jelše. Za vitre pa so uporabili več vrst lesa, kot na primer lesko, jesen, gaber in jelšo.

Za dendrokronološke raziskave je bilo na Kočevarjevem vrtu primernih 122 od okoli 600 odvzetih vzorcev lesa, od tega 48 jelovih, 42 hrastovih, 23 tisinih, 6 bukovih, 2 jesenova in 1 smrekov vzorec. Širine branik vseh vzorcev so že izmerjene, trenutno pa poteka sinhroniziranje (primerjava) z domačimi in tujimi že datiranimi kronologijami, narejenimi na istih drevesnih vrstah.